

๘๒. มิจฉาทิฏฐิกับมิจฉาสังกัปปะเหตุแห่งความคลาดเคลื่อน

Wrong View and Thought Cause Failure

ขอน้อมแด่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น

In Honor of the Blessed One of the Fully Enlightened One

By Nithee Siripat – Siripat.com and Academiae Network. 2016

ความสำคัญของบทความ

เมื่อบุคคลประกอบด้วยการเห็นผิดและนึกคิดผิดเกิดขึ้น ย่อมแสดงพฤติกรรมที่ผิดๆ คลาดเคลื่อนโดยวิปริต ผิดเพี้ยนไปจากความจริง อันหมายถึง “วิปลาส ๔” หมายถึง ความรู้เห็นคลาดเคลื่อน ได้แก่ (๑) “สัญญาวิปลาส” คือ หมายรู้ผิดพลาดจากความเป็นจริง (๒) “จิตตวิปลาส” คือ ความคิดผิดพลาดจากความเป็นจริง (๓) “ทิฏฐิวิปลาส” คือ ความเห็นผิดพลาดจากความเป็นจริง โดยเฉพาะเชื่อถือไปตามสัญญาวิปลาส หรือจิตตวิปลาสนั้น และ (๔) วิปลาส ๓ ระดับนี้ ที่เป็นพื้นฐาน ให้เกิดการหมายรู้เป็นไปใน ๔ ด้าน ดังนี้ (๑) วิปลาสในสิ่งที่ไม่เที่ยง ว่าเที่ยง ด้วย “นิจจสัญญา” (๒) วิปลาสในสิ่งที่เป็นทุกข์ ว่าสุข ด้วย “สุขสัญญา” (๓) วิปลาสในสิ่งที่ไม่เป็นตัวตน ว่าตัวตน ด้วย “อัตตสัญญา” (๔) วิปลาสในสิ่งที่ไม่งาม ว่างาม ด้วย “สุกสัญญา” ดังนั้น ความวิปลาสดังกล่าว ทำให้บุคคลไม่สามารถพิจารณาธรรมได้อย่างถูกต้องในการเจริญภาวนาหรือมนสิการกรรมฐาน ได้อย่างรู้เห็นตามเป็นจริง นั่นคือ จิตยังถูกรอบงำด้วยนิวรณ์ ยังไม่สะอาดบริสุทธิ์จากกิเลสที่กั้มรุมในจิตใจ จึงไม่เกิดปัญญาเห็นธรรมหรือสภาวะธรรมเป็นไปตามความเป็นจริง [ยถาภูตญาณ-ธรรมฐิติญาณ] กล่าวอีกนัยหนึ่ง นั่นคือ สภาวะแห่งจิตของบุคคลดังกล่าวนี้ ยังคงดำเนินไปกระแสแห่งโลกธรรมดังเช่นปุถุชนสามัญทั่วไป ผู้ไม่ดำเนินชีวิตตามแนวทางพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า จึงกลายเป็นบุคคลผู้ที่ยังต้องเวียนว่ายตายเกิดในสังสารวัฏฏ์ ผู้มี โสกะ-ปริเทวะ-ทุกข์-โทมนัส-อุปายาส เป็นธรรมดา เพราะไม่เข้าใจใน “ปรมัตตสัจจะ” ในหลักธรรมต่อไปนี้ (๑) อริยสัจ ๔ (๒) ปฏิจจสมุปบาท ๑๒ และ (๓) ไตรลักษณ์ ที่เป็นเหตุทำให้เกิดธรรมวิเศษได้ใน ๒ อย่าง ได้แก่ (๑) ดวงตาเห็นธรรม-อภิญญา กับ (๒) ความตรัสรู้-สัมโพธิญาณ อันเป็นจุดมุ่งหมายแห่งความสำเร็จในการเจริญภาวนา.

บทความที่ ๘๒ ประจำปี ๒๕๕๕ – มิจนาคิฏฐิกับมิจนาสังกัปะเหตุแห่งความคลาดเคลื่อน

ในการปฏิบัติธรรมที่เกิดความคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงนั้น มักมีเหตุปัจจัยจากความเข้าใจผิดเกี่ยวกับแก่นแท้ของพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า โดยเบี่ยงเบนออกจาก “หลักมัชฌิมาปฏิปทา” และเป็นปฏิปักษ์ต่อ “อริยมรรคมีองค์ ๘” คือ “ความประมาท-ปมาทะ” โดยเข้าใจผิดๆ เกี่ยวกับเรื่อง “ความไม่ประมาท-อัปปมาทะ” จึงทำให้เกิด “มิจนาคิฏฐิ-มิจนาสังกัปะ” และเป็นเหตุให้สำคัญตนคิดว่าได้บรรลุธรรมวิเศษ หรือรู้แจ้งแทงตลอดในมรรคผลนิพพาน [โลกุตตรธรรม ๕] ดีแล้ว ด้วยอาการหวั่นไหวฟุ้งซ่านด้วยจิตที่วิปลาสและมีอคติผิดเพี้ยนไปไม่ถึงพร้อมด้วย “โยนิโสมนสิการ” อย่างแท้จริง ทำให้ผิดพลาดในการบำเพ็ญเพียรภาวนาซึ่ง “อิตตัสัมปทาแห่งพระอรหันต์” ได้ ฉะนั้น ความไม่เกิดปัญญาหยั่งรู้ใน “หลักมัชฌิมาปฏิปทา” นั้น ย่อมปิดกั้นปัญญารู้แจ้งประจักษ์ใน “อริยมรรคมีองค์ ๘” ย่อมไม่เกิดการบรรลุความตรัสรู้ “อริยสัจ ๔” กับ “มัตถญาณ” ได้อีกส่วนหนึ่ง เมื่อมีความเห็นผิด แล้วนำมาสำคัญผิดยึดมั่นในวาทะแห่งตน ว่าถูกต้องและเป็นใหญ่ ปิดกั้นความเจริญก้าวหน้าในการปฏิบัติธรรมของตนไปในสิ่งที่ถูกต้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความยึดมั่นในกามคุณ “กามุปาทาน” [กามฉันทะ] ทำให้ไม่สำรวจระวังใน “อินทริยสังวร” และเป็นเหตุให้เกิด “อุปาทานขันธ ๕ เป็นทุกข์” สภาวะธรรมพื้นฐานง่ายๆ เช่นนี้ เกิดขึ้นในทุกขณะของจิต ครอบงำยังมีลมหายใจอยู่ แม้แต่ขณะนอนหลับอยู่ ก็เล็ดลอดใหญ่ยังเข้าไปปรุงแต่งสังขารแห่งกรรมภพให้เกิดขึ้นได้เสมอ เมื่อจิตมีสภาพอ่อนแอ หวั่นไหว ฟุ้งซ่าน ไม่เป็นสมาธิโดย “จิตประภัสสร” และปราศจากนิรวณณ์ เมื่อจิตรุ่มคืดเสพแต่สิ่งปรุงแต่งแห่งสังขารทั้งหลายที่ผิดๆ ตามกระแสโลกธรรม อยู่ในวงเวียนของ ภพ-ชาติ-พยาธิ-ชรา-โสกะ และสังกิเลสทั้งหลาย [ภวจักร] โฉนเลยจะพ้นจากความทุกข์แห่งสังขารจักรได้ คือ รู้เห็นอวิชชาว่าเป็นวิขาแห่งความรู้แจ้ง ก็เลยมองโลกเบียดๆ บิดๆ ผิดๆ จากความเป็นจริงว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ไปเสียอย่างนั้นได้เหมือนกัน กล่าวโดยสรุป ไม่มีสติสัมปชัญญะ ไม่มีปัญญาหยั่งรู้ ไม่มีเหตุผลแห่งปัจจัยธรรมทั้งหลาย [ปฏิจจสมุปปันนธรรม] และไม่รู้ความสัมพันธ์แห่งเหตุปัจจัย [อิทัปปัจจยตา] นั่นคือ ไม่เกิดปัญญาเห็นธรรมทั้งปวง ฉะนั้น พระพุทธศาสนามุ่งเน้นความสำคัญในการใช้ปัญญาและเหตุผล คือ “โยนิโสมนสิการสัมปทา” ซึ่งเป็นความถึงพร้อมวิธีการคิดอย่างถูกต้องด้วยเหตุและผลตามเป็นจริงโดยปรมาตย์

ตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้านั้น ไม่สนับสนุนให้เชื่ออะไรง่ายๆ แต่ให้พิจารณาให้เห็นประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่ตนและผู้อื่นได้จริง การจะเห็นได้หยั่งรู้ได้นั้น ต้องประกอบด้วยจิตที่สะอาดบริสุทธิ์จากนิรวณณ์ มีสติสัมปชัญญะ ซึ่งประกอบด้วยปัญญาและเหตุผล ที่เรียกว่า “อริปัญญาสิกขา” ได้แก่ สัมมาทิฏฐิ-สัมมาสังกัปะ คือ ความรู้แจ้งเห็นจริงใน “อริยสัจ ๔-ปฏิจจสมุปบาท ๑๒-ปฏิจจสมุปปันนธรรม ๖ [ภวจักร]” ซึ่งจะเป็นปัญญาญาณที่ทำลาย “อวิชชา ๔-อวิชชา ๘” ได้จริง และย่อมไม่ใช้การเจริญภาวนากรรมฐานในการประพฤติกปฏิบัติด้วยแนวทางที่ถูกต้องและดีเยี่ยมอย่างประเสริฐ ฉะนั้น สิ่งที่น่ากลัวสำหรับนักปฏิบัติธรรมนั้น จึงต้องเป็นอกุศลธรรมกับกิเลสธรรมเครื่องทำให้จิตใจเศร้าหมอง โดยเฉพาะรากเหง้าของกิเลสที่เกิดจากความไม่รู้แห่งอวิชชา-อโยนิโสมนสิการ การคิดที่ไม่ประกอบด้วยปัญญาและ

เหตุผล ปราศจากปัญญาหยั่งรู้ [ญาณทัสสนะ] อันเกิดจากสมถภาวนากับวิปัสสนาภาวนา ที่กลายเป็น “ภาวนามยปัญญา” จริง ไม่ใช่เพียงแค่ “สุตมยปัญญา” กับ “จินตามยปัญญา” เท่านั้น ฉะนั้น “ภาวนามยปัญญา” เกิดจากการลงมือปฏิบัติอย่างจริงจังด้วย “ทวิภูมิตัมปทา” อันสามารถบรรลุถึงมรรคผลนิพพานได้จริงด้วยตนเอง สำหรับความลำบากหรือง่ายกับความรู้ผลช้าหรือเร็ว นั้น ก็ขึ้นอยู่กับวิริยารัมภะกับขันติของตนเองที่ไฝ่ในการบำเพ็ญเพียรภาวนาอย่างสลับเนื่องเป็นนิตย์ เห็นความเจริญก้าวหน้าของตนอยู่เป็นนิตย์อย่างสมบูรณ์และไปพลุลยิ่งขึ้นไปด้วย “สัมมุปีติ” คือ ความเต็มคำในธรรม ซึ่งหมายถึง “ปัญญาเห็นธรรมทั้งปวงตามเป็นจริง” [ความตรัสรู้ได้ด้วยยถาภูตญาณทัสสนะ] ซึ่งต้องประกอบด้วย “อวิชา-ตัณหา” อยู่ตลอดไป คือ ความไม่รู้จริง กับ ความทะยานอยาก อันทำให้เกิดความมัวเมาเพติดเพลินอยู่กับโกธธรรม [ภวจัก-สังสารทุกข์] ที่เรียกว่า “อุปาทานขันธ ๕ เป็นทุกข์-อุปาทานทุกข์” การถอดความหมายอย่างถูกต้องตามนัยนี้ได้ จึงเป็นเรื่องของ “สมาธิ” กับ “ปัญญา” [สมถะ-วิปัสสนา หรือ ฌาน-ญาณ] นั่นคือ จิตอันยิ่ง ที่ลบล้างภาวะที่ผิดในส่วน *มิจฉาทิฏฐิ-มิจฉาสังกัปปะ* ได้จริง พร้อมด้วย “อกติ ๔” กับ “วิปาส ๔” ที่นำไปสู่ “วิบัติ ๔” ในพระธรรมวินัยนี้ ดังนั้น ปัญญาตรัสรู้สัมโพธิญาณ จึงเป็นเรื่อง “ยถาภูตญาณทัสสนะ” อันยิ่งที่สัมปยุตต์ด้วย “ไตรลักษณ์” [อนิจจัง-ทุกขัง-อนัตตา] และ “วิมุตติขันธ-วิมุตติญาณทัสสนขันธ” ซึ่งเป็นสภาวะที่รู้แจ้งเห็นจริงแทงตลอด [ปฏิเวธ] ในธรรมทั้งปวง และเป็นเป้าหมายสูงสุดในการปฏิบัติเพื่อบรรลุตรัสรู้บรมธรรมแห่งนิพพานอย่างแท้จริง.

